

УДК 130.3+316.752+37.037
DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2025.3.5>

Козленко Павло Юхимович
кандидат філософських наук,
Голова правління
Громадської організації «Одеський центр дослідження Голокосту»
вул. Садова, 10, Одеса, Україна
orcid.org/0009-0000-4660-852X

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ЦІННІСНИХ СМИСЛІВ: ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ГУМАНІСТИЧНОГО ПОГЛЯДУ НА СВІТ

Актуальність дослідження. Актуальність даної роботи обумовлена постійно зростаючим науковим, філософським, інтересом до ціннісної проблематики в умовах трансформації не тільки традиційних цінностей (статі, сім'ї, роду, і так далі), а й ціннісних систем як таких. Відбувається не тільки заміна одних цінностей на інші («переоцінка»), а й спроба знищення / нівелювання цінності як такої (через поступову відмову від самої здатності до оцінки). Саме тому ми розглядаємо значення ціннісних смислів. Сучасне суспільство наближається до такого стану, коли найбільш затребуваним може бути відсутність будь-яких цінностей взагалі, посправжньому ціннісно-байдужий стан. Основна причина, що призвела до виникнення подібної ситуації, на наш погляд, полягає в нехтуванні гуманізмом як напрямком і гуманністю як однією з основних якостей людини. Звідси виникає необхідність показати значення фундаментальної людської здатності до переживання, відповідальної за виникнення феномена цінності. Тому залучення гносеологічного аналізу з точки зору предметного змісту поняття цінності є важливою умовою подолання усталених онтологічних підходів у дослідженні цінності. Це, в свою чергу, гарантує раціональне (за змістом) пізнання істинної природи цінності, направляє до методу з'ясування відношення цінності до сенсу, і навпаки.

Метою дослідження є виявлення особливості трансформації ціннісно-сміслової сфери в залежності від її гуманістичної спрямованості. Об'єктом дослідження можемо виділити цінності і смисли в сучасній картині світу, а предметом – соціально-філософські особливості трансформації ціннісно-сміслової сфери в контексті впливу гуманістичної складової.

Теоретико-методологічні основи дослідження. Основою дослідження є неklasичний філософський підхід, заснований на розрізненні (синхронізмі) двох здібностей людини – мислення і переживання – в самих актах мислення, і зокрема, в актах філософського пізнання. В якості основного пізнавального принципу використовується гносеологічний аналіз. По відношенню до класичних способів представлення ціннісних проблем застосовується метод теоретичного розбору і спростування з точки зору самої логіки формулювання цих проблем. В якості логіко-теоретичного зразка використовується метод дискурсивного аналізу. Також залучаються історико-філософський підхід, соціокультурний підхід і метод аналогії.

Результати дослідження. Поняття цінності відрізняється широтою застосування, світоглядною багатозначністю, претензією на статус фундаментального філософського поняття. Але воно відчуває тиск в сучасному суспільстві, що переживає трансформаційні процеси, з різних сторін, які вимагають переоцінку цінностей. Саме тому сьогодні особливо значущим нам видається систематичне осмислення поняття цінності. Смісловий склад категорії «цінності» залежить від смислових типів цього поняття, критеріїв їх здійсненності. Принципи філософії цінностей в сучасності продукуються гуманізмом як світоглядом, гуманністю як якістю людини, мораллю як соціальним інститутом, показником культури і цивілізованості.

Ключові слова: соціальна філософія, цінності, ціннісні орієнтації, смисли, суспільство, трансформація, соціокультурне, гуманізм, гуманність, мораль, людство, людяність, доброта.

Вступ. Ціннісно-смилова сфера закладається на глибинному рівні особистості, граючи одну з ключових ролей в онтологічній, гносеологічній і логічній сферах життєдіяльності людини. Однак у науковому співтоваристві немає єдності в розумінні багатьох аспектів цього конструкту.

Можемо зазначити неузгодженість в тлумаченні понять «цінність», «ціннісна орієнтація» і «сенс», а також їх часте з'єднання / перекликання з іншими дефініціями, що фігурують в категоріальному полі детермінації особистості (наприклад, потреба, мотивація, мотив, інтереси, уподобання, схильності, захоплення, бажання та інші). Крім того, в науці немає єдиної точки зору відносно розташування цінностей і смислів в структурі особистості, тобто, відчувається суперечливість в конкретизації того, між якими ланками виникнення і активного управління особистістю власною поведінкою відбувається активізація цінностей і смислів.

Ще одне протиріччя закладено в градуальній трансформації трактувань цінностей і смислів з плином часу, що, наприклад, переконливо продемонстрував широкомасштабний дослідницький проєкт під назвою «Всесвітній огляд цінностей» (англ. World Values Survey; скор. WVS), ініційований Р. Інглхарт. Реалізація цього проєкту змогла за 7 раундів з 1981 по 2022 рік [1] охопити масову вибірку більш ніж з 100 країн світу. Результати WVS, підтвердили той факт, що цінності (а разом з ними і смисли) змінюються передбачуваним чином з урахуванням відмінних рис сучасності. Так, на прикладі покоління людей, що народилися виключно в епоху Інтернету і виросли під його значним впливом, було продемонстровано, що тотальне проникнення мережових технологій в життя людини впливає на його ціннісно-орієнтаційну систему і приводить до трансформації минулих і вироблення все нових і нових цінностей і смислів. Природно, такі кардинальні перетворення істотно модифікують погляди на ціннісно-смилову сферу особистості.

Втім, часом зустрічаються і винятки. Наприклад, В. А. Брейтуейт і В. А. Скотт [2] пишуть про досягнуту в 1950–1960-х рр. узгодженість думок про віднесення цінності не тільки до характеристик предметів, а й до особистості, що затвердило жорстку різницю між матеріальним і ідеальним ціннісним світосприйняттям. Безумовно, цього явно недостатньо для викорінення численних розбіжностей навіть в рамках проблематики особистісних цінностей, не кажучи вже про смыслову площину.

Однак у науці є чимало фундаментальних теоретичних і емпіричних побудов, що стосуються ціннісно-смилової сфери.

Вони не втрачають з часом своєї актуальності, витримуючи свого роду перевірку на міцність. Спираючись на метод «аналізу через синтез» і принцип системності, ми хочемо у контекстальному полі соціальної філософії проаналізувати проблему ціннісних смислів та показати значущість її сучасного існування гуманістичному світосприйнятті людини.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження: виявити особливості трансформації ціннісно-смилової сфери в залежності від її гуманістичної спрямованості. Відповідно до мети були поставлені наступні завдання:

- 1) теоретично обґрунтувати зміст понять «цінності», «ціннісні орієнтації», «сенс», «гуманізм», «гуманність», «мораль»;
- 2) показати специфіку трансформації ціннісно-смилової сфери в сучасному бутті людини;
- 3) визначити соціально-філософські аспекти аналізу цінностей і смислів;
- 4) показати механізм взаємозв'язку цінностей і смислів і гуманістичного погляду на світ як базису сучасного Homo Moralis.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – цінності і смисли в сучасній картині світу. Предмет дослідження: соціально-філософські особливості трансформації ціннісно-смилової сфери в контексті впливу гуманістичної складової.

Теоретико-методологічні основи дослідження. Проблема цінності має недовгу історію в європейській культурі. Починаючи з античної філософії і біблійної традиції релігійного мислення, де вона була присутня в якості ідеалу і абсурду відповідно, включно до європейської філософії Нового часу, цінність не відрізнялася від сенсу та найчастіше мислилася в нерозривному зв'язку з категорією буття. Тому, незважаючи на те, що побічно її присутність може бути відзначено

у всій традиційній морально-етичної, естетичної ціннісної проблематики, проте, проблеми цінності як такої (як і визначення «цінність») не існувало. Проблема цінності як самостійна філософська проблема починає виявлятися тільки з початку XIX століття. А саме, з моменту, коли вона починає поступово відділятися від проблеми сенсу. Вже виникає уявлення про гносеологічному розрізненні цінності і сенсу з філософських позицій Д. Юма, І. Канта, В. Дільтея і Г. Ріккєрта. Сучасне розуміння проблеми сформовано під впливом Е. Дюркгейма, Г. Мюнстерберга, Е. Шпрангера, М. Рокіча та інших вчених. Соціокультурна складова виділяється завдяки роботам Ш. Шварца, К. Шатене. Слід зазначити великий внесок у вищезазначену проблему українських вчених Т. Антоненко [3], М. Бліхар [4], Є. Борінштейна [5], А. Очеретяний [6] та інші, які крім значення цінностей та смислів виділяють і гуманізм, який впливає на трансформацію ціннісних орієнтацій в сучасному суспільстві.

Основу дослідження становить неklasичний філософський підхід, заснований на розрізненні (синхронізмі) двох здібностей людини – мислення і переживання – в самих актах мислення, і зокрема, в актах філософського пізнання. Тому в якості основного пізнавального принципу тут використовується гносеологічний аналіз предметного змісту таких фундаментальних людських здібностей, як мислення і переживання. По відношенню до класичних способів представлення ціннісних проблем застосовується метод теоретичного розбору і спростування з точки зору самої логіки формулювання цих проблем. В якості логіко-теоретичного зразка використовується метод дискурсивного аналізу. На додаток до гносеологічного аналізу змістів цінності і сенсу, до вирішення основної мети роботи, залучаються історико-філософський підхід, соціокультурний підхід і метод аналогії.

Результати дослідження. При дослідженні заявленої проблеми ми дотримуємося позицій Ш. Шварца, який розуміє **цінності** як «керівні принципи [стандарт] в життя» і надзвичайно бажані (в тому числі уявні) явища внутрішньої і навколишньої реальності, а **ціннісні орієнтації** – як спрямованість особистості на реалізацію тих чи інших цінностей [7].

Ціннісні орієнтації направляють вектор цілепокладання згідно системі цінностей, що формується в ході онтогенезу та служить підставою для автономного усвідомлено-оціночного вибору дій суб'єкта або цілої групи з урахуванням наявних можливостей в конкретних умовах. При цьому самі цінності не обмежуються певними ситуаціями, відображаючи якість їх трансцендентності, тому що одна і та ж цінність може бути задіяна в різнопланових соціальних ролях: наприклад, цінність чесності може по-різному експлікуватися в школі, на роботі, в політиці, сім'ї, з друзями, сторонніми людьми... [7].

Ціннісні утворення амбівалентні, тобто їм притаманний двоїстий соціокультурний характер: вони, з одного боку, виробляються культурно-історично, оскільки включені в динаміку суспільних відносин, (2007), з іншого – індивідуально інтерналізуються в структуру особистості в якості обов'язкових елементів її життєвого досвіду, – і відбувається так звана ціннісна соціалізація. З цього випливає, що природа цінностей є суб'єктно-об'єктною.

Таким чином, підпорядкована система цінностей і ціннісних орієнтацій здатна відбиватися в перевагах окремих соціальних об'єднань (а не тільки в особистісному плані); інакше кажучи, цінності будь-якої спільності залежні від конституюючої її панівної спрямованості [8], що виражає інтеграційну (консолідувальну) функцію.

Отже, терміни «цінність» і «ціннісна орієнтація» мають чіткі визначення, тому їх потрібно відрізняти від іншого виду мотиваційних механізмів (наприклад, норм, переконань, ідеалів, вірувань, ідеологій та ін.); ціннісно-орієнтаційна сфера особистості формується в результаті ціннісної соціалізації, що діє за суб'єктно-об'єктним принципом відповідно до картини світу; вищі і нижчі за значимістю цінності, як правило, дуже слабо піддаються зміні в ціннісній ієрархії, на відміну серединних. Ціннісні орієнтації в цьому плані більш стабільні, оскільки в конкретній ситуації можуть бути задіяні різні цінності або одна і та ж цінність може втілюватися в різних контекстах; цінності впливають на поведінку в цілому, оскільки крізь наявну у людини сукупність цінностей попередньо пропускаються всі виникаючі потреби і мотиви.

На груповому рівні цінності будь-якого співтовариства: завжди згуртовують його членів; передаються «у спадок»; визначають ступінь розвитку і загальну траєкторію спільної діяльності, в ході якої також можуть вироблятися нові цінності.

Сенс як підстава, на якому покоїться буття, швидше недосяжний в плані мети, він частіше всього відкритий і полягає в процесі, тому І. Ялом розглядає сенс в перспективі всього життя [9]. Виходить, що людина представляє з себе «сенсозалежну» істоту, що володіє вродженою тягою до сенсу і приречена на її нескінченний пошук і набуття або винахід, переосмислення вже наявних, а також на стабілізацію (утримання / заощадження) і практичне виконання (тобто спробу задоволення) життєвих завдань в світі, що постійно трансформується. Тому сенс ми розуміємо як сутність чогось, що досягається розумом та має трансцендентний (людина-суспільство) та іманентний (внутрішня структура особистості) зміст.

Сенс та зміст існування людини приводять нас до розуміння значущості гуманізму, гуманності та моралі. Ми розділяємо точку зору, що **гуманізм** є принципом світогляду, заснованим «на переконанні, що людина є найвища суспільна цінність, на впевненості в здатності людини до необмеженого розвитку і самореалізації всіх її сутнісних сил, здібностей і талантів» [10, с. 213].

Але стосовно розвитку людства важливим є не тільки розуміння гуманізму а й гуманності як якості існування *Homo Moralis*. Ми розуміємо під **гуманністю** соціокультурну та етичну систему установок особистості по відношенню до людини, групи, живої істоти, яка обумовлена моральними нормами і цінностями, представлена в свідомості переживаннями людяності, доброзичливості, доброзвичайності та співчуття і реалізована в актах допомоги. Гуманність оснований на моралі. З нашої точки зору, **мораль** – це прийнята в суспільстві система норм, ідеалів, принципів, що регулює поведінку людей і виявляється в людяності як сутнісної характеристики людства.

У своїй основі **людяність** являє собою прояв співчуття, співчуття, співпереживання і доброзичливості по відношенню до живих істот, живий і неживий природі. Сутність людяності полягає в нашій здатності і бажанні допомогти, проявити доброту по відношенню до всього нас навколишнього на Землі. Звідси виділимо і проаналізуємо принципи першорядні людяності. *Співчуття* має на увазі щире турботу про страждання інших людей і прагнення полегшити їх. *Емпатія* є здатністю розуміти і розділяти почуття іншої людини. Вона дозволяє нам встановлювати більш глибокі контакти з людьми, визнаючи їх емоції і підтверджуючи їх переживання. *Повага до різноманітності*, що виявляється в мультикультуралізмі і толерантності. Людство процвітає завдяки повазі до відмінностей в культурі, переконаннях і походження є найважливішою умовою створення гармонійного світу. *Справедливість* як принцип, що проголошує пріоритети рівності прав, обов'язків і відповідальності. *Доброта* розуміється універсальною моральною етичною категорією, що ґрунтується на доброзичливості і трансцендентної прихильності.

Таким чином, втілення особистісних смислів, що складаються з цінностей, є смисложиттєва орієнтація, тоді як смисли життя особлива категорія особистісних смислів, що відображають практичну реалізацію індивідуально-глобального сенсу.

Смислова саморегуляція особистості виявляється в спільній діяльності з іншими людьми, що мають єдиний смислоутворюючий контекст і відображається в поведінці. Виходячи з цього, загальні смислові форми соціальних відносин теж трансформуються в людині.

Тобто, ціннісно-смисловий каркас спільноти наділяється для його членів імперативної значимістю; його перетворення (розширення, доповнення і оновлення) здійснюється в синтезі базису суспільства, культури і цивілізованості, в тому числі під соціальним впливом.

Отже, можна сказати, що з огляду на трансформаційні процеси, які постійно прискорюються, в суспільстві, відбувається динаміка зіткнення смислів, яка здатна трансформувати життєдіяльність особистості і соціокультурних груп, вплинувши на різноманітність цінностей, створюючи їх принципово новий варіант до смислового світу один одного. В такому випадку нові смисли продукуються з мозаїки класичних смислових частин в ході смислообміну індивідуальних смислових «продуктів», екзистенціально самовизначають членів будь-яких спільнот. «Сенс

можливий лише в комунікації», – пише А. Адлер [11, р. 13]. Звідси підвищення значення відкритої світу особистості. А значить, виникають нові соціальні світи як спільні продукти взаємодії соціокультурних смислів, що мають величезне значення для соціокультурної смислової обумовленості. Підкреслимо, що соціокультурне поле смислів є, в більшості своїй, універсальним (глобальним), тобто, невідконтрольним одній конкретній культурі.

Характеристика цінності з боку сенсу показує, що фактична готівковість цінності обмежує загальні метафізичні судження. Тому судження цінності необхідно відрізняти, з одного боку, від суджень оцінки, в яких виражає себе те чи інше конкретне ставлення оцінюючого суб'єкта («суб'єктивне» на противагу «об'єктивному»), а з іншого боку, від самої здатності до оцінки («цінності взагалі»), яка лежить в основі всіх суджень цінності.

Конкретні цінності, на відміну від цінності взагалі (тобто самої здатності до оцінки), є її предметом і завжди відносяться до конкретних речей так, що поряд з ними існують також і смисли даних речей.

Відмінність цінності від сенсу може бути показана методом прямої аналогії з тим, як співвідносяться між собою простір і час. Крім того, підтвердженням синхронізму цінності і сенсу є дослідне пізнання самого часу, в якому встановлюється кардинальна відмінність між «минулим» і «майбутнім» за різними способами їх осягнення: «минуле» є переважно те, з чим пов'язана цінність, «майбутнє», навпаки, передбачає сенс.

Ціннісне ставлення людини до світу, виступаючи орієнтиром його діяльності, являє собою світ «предметних» і «суб'єктивних» цінностей. Сущє і значущє, належне і бажане, норма і ідеал входять на різних рівнях в єдину структуру будь-якої цінності і проявляються відповідним чином в залежності від соціокультурної ситуації. Більш того, кожне історично конкретне суспільство має свій специфічний набір і ієрархію цінностей, які виступають в якості «інструменту» соціальної регуляції.

Соціальна філософія ціннісних смислів, ціннісні орієнтації як основа гуманістичного світу і світосприйняття визначають сучасну основу розвитку демократичного суспільства, ролі пізнання і механізм досягнення максимальних цілей людини і суспільства. Критерій оцінки і міра втілення цінності в житті визначається культурою і цивілізованістю людського буття і являє собою активну цілеспрямовану діяльність людини і результат цієї діяльності.

Висновки. Показано, що цінність у сучасному суспільстві – це власний предмет переживання, тоді як сенс – власний предмет мислення. Обґрунтовано, що розрізнення цінності і сенсу є необхідною умовою переходу до свідомості (як усвідомлення). Встановлено залежність пізнання, а також моральної свідомості від збігу або розбіжності цінності і сенсу. Визначено соціально-філософські аспекти аналізу ціннісних орієнтацій, які полягають у їх розташуванні на перетині мотиваційної сфери та світоглядних орієнтацій особистості, що визначає загальний вектор її розвитку. Механізм взаємозв'язку ціннісних орієнтацій і структури самосвідомості особистості виражається в їх діалектичній взаємозв'язку як у розвитку, так і у функціонуванні. Це відображається в процесах адаптації, соціалізації та індивідуалізації, які опосередковують адаптивну, регулюючу, цільову та інтегруючу роль ціннісних орієнтацій у розвитку самосвідомості та окремих її структурних компонентів. Ціннісно-сміслові характеристики суспільства залежать від його спрямованості на гуманістичну основу життєдіяльності. Без позначення значущості моральної складової людство не може здійснити перехід від Homo sapiens до Homo Moralis.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Values Survey site. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (date of request: 15.09.2025).
2. Braithwaite V. A., Scott W. A. Values. In Robinson J. P., Shaver P. R., Wrightsman L. S. (Eds.). Measures of personality and social psychological attitudes. Cambridge, Massachusetts : Academic Press, 2013. Pp. 661–753.

3. Антоненко Т. Ціннісно-смилова сфера особистості – фундаментальна основа її духовної безпеки. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. № 3 (78). С. 25–34.
4. Бліхар М. П. Ціннісні орієнтації студентської молоді України: соціологічний аналіз проблеми. *Вісник Львівського університету*. Серія «Соціологічна». Львів, 2011. Вип. 5. С. 116–125.
5. Борінштейн Є. Аксиологічний базис розвитку талановитої особистості в системі освіти у контексті національної ідентичності. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : збірник наукових праць*. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. Вип. 1. С. 120–123.
6. Очеретяний А. В. Формування життєвих цінностей у студентів вищих навчальних закладів США та України : дис. докт. філософі: 011 «Освітні, педагогічні науки» / ДВНЗ «Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини». Умань, 2020. 317 с.
7. Schwartz S. H. An overview of the Schwartz theory of basic values. Online readings in Psychology and Culture. 2012. 2 (1). 1–20.
8. Perry R. B. General a eory of Value, its Meaning and basic Principles construed it terms of Interest. Cambridge : Harvard University Press, 2014.
9. Yalom I. D. When Nietzsche Wept. Publisher : Basic Books, 2019. 320 p.
10. Філософський словник соціальних термінів / під заг. ред. В. П. Андрущенко. Харків : «Корвін», 2002. 672 с.
11. Adler A. What Life Should Mean To You. Los Angeles : Business and Leadership Publishing, 2019. 280 p.

REFERENCES

1. World Values Survey site. (2025). Retrieved from: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (date of request: 15.09.2025) [in English].
2. Braithwaite V. A., & Scott W. A. (2013). Values. In Robinson J. P., Shaver P. R., Wrightsman L. S. (Eds.). Measures of personality and social psychological attitudes (pp. 661–753). Cambridge, Massachusetts: Academic Press [in English].
3. Antonenko T. (2017). Tsinnisno-smyslova sfera osobystosti – fundamentalna osnova yii dukhovnoi bezpeky. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*. 2017. № 3 (78). S. 25–34 [in Ukrainian].
4. Blikhar M. P. (2011). Tsinnisni oriiientatsii studentskoi molodi Ukrainy : sotsiolohichniy analiz problemy. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Seriiia “Sotsiolohichna”. Lviv, 2011. Vyp. 5. S. 116–125 [in Ukrainian].
5. Borinshtein Ye. (2020). Aksiolohichniy bazys rozvytku talanovytoi osobystosti v systemi osvity u konteksti natsionalnoi identychnosti. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy : zbirnyk naukovykh prats*. Kyiv : Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy. 2020. Vyp. 1. S. 120–123 [in Ukrainian].
6. Ocheretianyi A. V. (2020). Formuvannia zhyttievykh tsinnnostei u studentiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv SShA ta Ukrainy : dys. dokt. filosofi: 011 “Osvitni, pedahohichni nauky” / DVNZ “Umanskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Pavla Tychyny”. Uman, 2020. 317 s. [in Ukrainian].
7. Schwartz S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. Online readings in Psychology and Culture, 2 (1), 1–20.
8. Perry R. B. (2014). General a eory of Value, its Meaning and basic Principles construed it terms of Interest. Cambridge : Harvard University Press.
9. Yalom I. D. (2019). When Nietzsche Wept. Publisher : Basic Books, 2019. 320 p.
10. Filosofskyi slovnyk sotsialnykh terminiv / pid zah. red. V. P. Andrushchenka. (2002). Kharkiv : “Korvin”, 2002. 672 s. [in Ukrainian].
11. Adler A. (2019). What Life Should Mean To You. Los Angeles : Business and Leadership Publishing, 280 p.

Kozlenko Pavlo Yukhimovych

Candidate of Philosophical Sciences,

Chairman of the Board

Public organization “Odessa holocaust Research Center”

10, Sadova str., Odesa, Ukraine

orcid.org/0009-0000-4660-852X

SOCIAL PHILOSOPHY OF VALUE MEANINGS: THE PROBLEMATIC FIELD OF A HUMANISTIC VIEW OF THE WORLD

Relevance of the study. *The relevance of this work is due to the constantly growing scientific, philosophical, interest in value problems in the context of transformation of not only traditional values (gender, family, gender, etc.), but also value systems as such. There is not only a replacement of some values with others (“reassessment”), but also an attempt to destroy/level the value as such (through the gradual abandonment of the very ability to evaluate). That is why we consider the meaning of value meanings. Modern society is approaching a state where the most popular can be the absence of any values at all, a truly value-indifferent state. The main reason that led to the emergence of such a situation, in our opinion, is the neglect of humanism as a direction and humanity as one of the main qualities of a person. Hence, it becomes necessary to show the significance of the fundamental human ability to experience, which is responsible for the emergence of the phenomenon of value. Therefore, the involvement of epistemological analysis from the point of view of the subject content of the concept of value is an important condition for overcoming established ontological approaches in the study of value. This, in turn, guarantees a rational (in terms of content) knowledge of the true nature of value, directs to the method of clarifying the relationship of value to meaning, and vice versa.*

The aim of the study is to identify the features of transformation of the value-semantic sphere depending on its humanistic orientation. **The object of research** is values and meanings in the modern picture of the world, and **the subject** is socio – philosophical features of the transformation of the value-semantic sphere in the context of the influence of the humanistic component.

Theoretical and methodological foundations of the research. *The research is based on a non – classical philosophical approach based on the distinction (synchronization) of two human abilities – thinking and experience-in the acts of thinking themselves, and in particular; in the acts of philosophical cognition. Epistemological analysis is used as the main cognitive principle. In relation to the classical ways of presenting value problems, the method of theoretical analysis and refutation is used from the point of view of the logic of the formulation of these problems itself. The method of discursive analysis is used as a logical and theoretical model. The historical and philosophical approach, socio-cultural approach and the method of analogy are also used.*

Research results. *The concept of value is characterized by breadth of application, ideological ambiguity, and a claim to the status of a fundamental philosophical concept. But it feels pressure in today’s society, which is experiencing transformational processes, from different sides, which require a reassessment of values. That is why today a systematic understanding of the concept of value seems especially significant to us. The semantic composition of the category values depends on the semantic types of this concept, the criteria for their feasibility. The principles of the philosophy of values in our time are produced by humanism as a worldview, humanity as a human quality, morality as a social institution, an indicator of culture and civilization.*

Key words: *social philosophy, values, value orientations, meanings, society, transformation, sociocultural, humanism, humanity, morality, humanity, humanity, kindness*

Дата надходження статті: 15.07.2025

Дата прийняття статті: 01.08.2025

Опубліковано: 21.10.2025